

Broj LXI / 2020
Bilten o procesu pregovora
o pristupanju Srbije Evropskoj uniji

KAKO DIŠU MANJINE NA NAŠEM KONTINENTU: BEZ IMUNITETA NA RASIZAM

TEMA BROJA STR. 3–5

INTERVJU STR. 6–8

Jorn Jelsta, ambasador Kraljevine Norveške u Srbiji,
Severnoj Makedoniji i Crnoj Gori

U FOKUSU STR. 9–10

U susret Nemačkom predsedavanju Savetu EU:
Iskusni u upravljanju krizama

AKTUELNO STR. 13–15

EU i borba protiv klimatskih promena:
O neizvesnosti, otporu i jedinstvenoj prilici

PREDSTAVLJAMO STR. 18–19

Zagrebačka deklaracija: Bez konkretnih koraka

- 4. jun** **Srbija i Fond solidarnosti EU**
Srbija će aplicirati za Fond solidarnosti EU kako bi dobila bespovratna sredstva za pokrivanje troškova nastalih tokom borbe protiv COVID-19. Evropska komisija će posle 24. juna pristupiti analizi i oceni prispelih prijava i doneti odluku o iznosu pomoći za svaku državu koja je podnela aplikaciju. [Više...](#)
- 4. jun** **Otkazan septembarški samit EU–Kina**
Evropska unija i Kina otkazale su samit koji je bio planiran za septembar u Lajpcigu. Taj sastanak je trebalo da bude spoljnopolitički vrhunac nemačkog predsedavanja Savetu EU u drugoj polovini prijavu. [Više...](#)
- 12. jun** **Evropska komisija: Srbija mora ubrzati reforme**
Srbija mora ubrzati reforme u ključnim oblastima, kao što su nezavisnost pravosuđa, borba protiv korupcije, organizovani kriminal, sloboda medija, ali i bavljenje ratnim zločinima iz prošlosti, navodi se u radnom dokumentu Evropske komisije dostavljenom državama članicama EU. [Više...](#)
- 15. jun** **Evropske države otvorile granice, ali uz ograničenja**
Evropske države otvorile su 15. juna granice posle tri meseca, ali mnoga ograničenja i dalje postoje. Evropska komisija je ranije preporučila ukidanje graničnih kontrola unutar Šengenskog prostora do 15. juna, otvaranje spoljnih granica za zemlje Zapadnog Balkana od 1. jula i postupno otvaranje spoljnih granica za građane ostalih trećih zemalja u skladu sa epidemiološkom situacijom. [Više...](#)
- 16. jun** **Ponovo se povećao broj migranata na rutama u Evropi**
Broj migranata koji su krenuli ka Evropi znatno se povećao u maju, posle rekordnog pada prethodnog meseca zbog pandemije korona virusa, saopštila je Evropska agencija za graničnu i obalsku stražu – Fronteks. [Više...](#)

IMPRESUM

Izdavač: Beogradska otvorena škola (BOŠ)
Bulevar oslobođenja 177, 11000 Beograd, Srbija
www.bos.rs

Urednici: Jelena Babić Barnes, Vladimir M. Pavlović, Jelena Jorgačević, Tamara Arsić

Autori: Marija Todorović, Andrijana Lazarević, Jelena Babić Barnes, Ilija Jovančević, Alekandar Pokrajac, Tamara Arsić

Lektura: Marijana Milošević

Objavlivanje elektronskog biltena „Progovori o pregovorima” podržala je Fondacija za otvoreno društvo u Srbiji. Stavovi izneti u ovom biltenu nisu nužno stavovi Fondacije za otvoreno društvo. Beogradska otvorena škola odgovorna je isključivo za iznete informacije. Za stavove i informacije u autorskim tekstovima i intervjuima odgovorni su sami autori, odnosno intervjuisane osobe.

Kako dišu manjine na našem kontinentu?

BEZ IMUNITETA NA RASIZAM

Rasističke predrasude, uznemiravanje i nasilje su deo evropskih društava. Međutim, za razliku od SAD gde se o razmerama ovog problema razgovara, a građani vrše pritisak na vlasti kako bi se odlučnije borili protiv rasne nejednakosti, utisak je da Evropa daleko zaostaje u ovom procesu. Sistemsko evidentiranje rasnog profilisanja i rasno motivisanog policijskog nasilja uglavnom ne postoji, dok ni mediji ne izveštavaju previše o slučajevima koji se mogu podvesti pod ove kategorije.

U ponedjeljak, 25. maja, Džordž Flojd je krenuo da kupi cigarete. Bio je to verovatno, za njega, jedan sasvim običan dan. Nije mogao ni da nasluti da će ga prodavac u radnji prijaviti policiji jer mu se učinila sumnjivom novčanica koju mu je Flojd pružio.

Na lice mesta stižu policajci, obaraju Flojda na zemlju zbog navodnog opiranja hapšenju, dok mu jedan od njih pritiska vrat kolonom kako mu ne bi dozvolio da se pomeri. To traje skoro devet minuta. Uzalud Flojd izgovara: „Ne mogu da dišem“, uzalud očevici traže od policajaca da prestanu s nasilničkim hapšenjem. Uzalud hitna pomoć pokušava da reanimira Flojda nakon što je ostao bez svesti.

Kupovina cigareta je Džordža Flojda koštala života, a rasno motivisana policijska brutalnost u SAD je odnela još jednu žrtvu. Da se radi o očiglednom primeru sistemski ukorenjenog rasizma govori činjenica da je u prvim izveštajima nakon Flojdove smrti pisalo da je Flojd umro zbog bolesti koje je imao, čime su policijske strukture nastojale da prikriju odgovornost policije za smrt još jednog Afroamerikanca.

Međutim, reakcija javnosti je bila žestoka.

Protesti su započeli u Mineapolisu, a zatim se proširili u preko 350 gradova u SAD.¹ Američki građani različite boje kože, etničkog porekla i veroispovesti ujedinili su se protiv široko rasprostranjene rasne diskriminacije i policijske brutalnosti od koje Afroamerikanci stradaju tri puta više nego belci.²

Osetivši gnev građana, policijska uprava je odlučila da otpusti četvoricu policajaca koji su učestvovali u hapšenju, dok je državni tužilac podigao optužnice protiv njih – jedan policajac je

¹ Mapa protesta u SAD: Mapping US cities where George Floyd protests have erupted

² Više informacija o policijskom nasilju u SAD na: <https://mappingpoliceviolence.org/>

Izvor: <https://www.eurotopics.net/>

optužen za ubistvo drugog stepena, a ostala trojica za saučesništvo u ubistvu.

Za to vreme predsednik Donald Tramp je osuđivao demonstrante zbog nereda širom Amerike i tražio izvođenje Nacionalne garde i vojske na ulice. Ali građani ne odustaju od protesta. Svesni su da je pravi trenutak da izvrše ogroman pritisak na vlasti kako bi ih konačno čuli i priznali razmere problema koje rasna nejednakost i institucionalni rasizam nose sa sobom.

U suprotnom, pitanje je trenutka kada će još jedan Afroamerikanac platiti životom.³

Prema izveštaju Agencije za osnovna prava Evropske unije (European Union Agency for Fundamental Rights – FRA) iz 2018. godine, građani afričkog porekla se i dalje suočavaju s visokim stepenom rasne diskriminacije, uznemiravanja i nasilja, i to u različitim sferama. Oko 30% ispitanika je u poslednjih pet godina doživelo rasističko uznemiravanje, dok je 5% bilo napadnuto, između ostalog i od policije. Od 11% ispitanika koji su potvrdili da ih je policija zaustavila u poslednjih godinu dana, 41% njih smatra da su bili zaustavljeni samo zbog svoje boje kože.

Duga lista žrtava rasizma u Evropi

Ubrzo nakon što su krenuli protesti u SAD, svoju solidarnost sa američkim građanima u borbi protiv rasizma i policijske brutalnosti iskazali su i Evropljani.

Berlin, Pariz, London, Stokholm, Oslo su bili samo neki od gradova koji su se probudili i izašli na ulice tražeći pravdu za Afroameričke građane i obračun s rasističkim predrasudama i sveprožimajućim strukturalnim rasizmom.⁴

Međunarodna solidarnost u odbrani ljudskih prava je uvek važna pokretačka snaga u kreiranju globalnog pritiska na nosioce vlasti koji moraju da obezbede poštovanje ljudskih prava za sve svoje građane. Međutim, koga prozivaju učesnici protesta u evropskim gradovima – samo američke donosioce odluka ili i nacionalne vlade? Utisak je da je fokus i dalje uglavnom na situaciji u SAD iako i evropska društva boluju od rasne i etničke diskriminacije.

Prema **izveštaju Agencije za osnovna prava Evropske unije (European Union Agency for Fundamental Rights – FRA) iz 2018. godine, građani afričkog porekla se i dalje suočavaju s visokim**

³ Nakon finalizacije teksta, dogodilo se još jedno ubistvo, i to u Atlanti. Afroamerikanac Rejšard Bruks je ubijen nakon što je policija reagovala na pritužbu da spava na parkingu restorana. Iako se pomerio s mesta gde je blokirao saobraćaj, policajci su insistirali da uradi alko-test koji je pokazao da je Bruks pod uticajem alkohola. Policija je pokušala da ga privede, čemu se, kako tvrde, on opirao. Otima im elektrošoker i beži. Na snimku se vidi kako se okreće, navodno cilja elektrošokerom policajca i odmah potom nastavlja da trči. Upucan je s leđa i ubrzo je preminuo u bolnici.

⁴ Mapa protesta u Evropi: Mapping anti-racism solidarity protests around the world

Izvor: <https://www.abc.net.au/>

stepenom rasne diskriminacije, uznemiravanja i nasilja, i to u različitim sferama. Oko 30% ispitanika je u poslednjih pet godina doživelo rasističko uznemiravanje, dok je 5% bilo napadnuto, između ostalog i od policije. Od 11% ispitanika koji su potvrdili da ih je policija zaustavila u poslednjih godinu dana, 41% njih smatra da su bili zaustavljeni samo zbog svoje boje kože. Imajući u vidu da nalazi istraživanja u oblasti zaposlenja, obrazovanja, stanovanja nisu ohrabrujući, FRA je pozvala države članice EU da zaštite žrtve rasizma i da se odlučnije bore protiv rasnog profilisanja (*racial profiling*).

Sudeći po izveštajima relevantnih organizacija koje prate poštovanje ljudskih prava, **Nemačka** je jedna od država članica EU koja hitno mora da unapredi sistem zaštite svojih građana od rasne i etničke diskriminacije. Evropska komisija protiv rasizma i netolerancije pri Savetu Evrope (*European Commission against Racism and Intolerance – ECRI*) je u svom najnovijem izveštaju, objavljenom marta ove godine, pozvala

Svest o stepenu rasizma u Evropi nije dovoljno razvijena, a kolonijalistički diskurs je i dalje prisutan. Situacija postaje još ozbiljnija ako imamo u vidu jačanje radikalne desnice u: Nemačkoj, Francuskoj, Finskoj, Švedskoj, Italiji, Španiji, Mađarskoj. Rasistički, ksenofobni i islamofobni stavovi radikalne desnice sve više postaju deo javnog diskursa, dobijaju veću podršku građana, a njihov legitimitet jačaju stranke umerene desnice udruživanjem u koalicione vlade.

nemačke institucije da razviju i primene systemske mere koje će sprečiti rasno profilisanje, a da prvi korak u tom procesu mora biti dokumentovanje ovih slučajeva kako bi se stekla slika o razmerama problema. Da se nešto hitno mora uraditi u tom pogledu pokazuje i izveštaj nemačkog Saveznog ureda za antidiskriminaciju (ADS) za 2019. godinu u kom se navodi da je broj prijavljenih slučajeva rasne i etničke diskriminacije u Nemačkoj porastao u poređenju s prošlom godinom za 10%, i to na 1.176. U Nemačkoj je prethodnih godina zabeleženo nekoliko slučajeva smrti ljudi afričkog porekla u koje je bila upletena policija – dvojica podnosioca zahteva za azil umrla su

u policijskim ćelijama pod čudnim okolnostima, dok je policajac ubio jednog izbeglicu ispred izbegličkog kampa.

Francuska takođe nije imuna na rasno motivisano policijsko uznemiravanje i nasilje. Francuski ombudsman je 2017. godine ukazao na ovaj problem i istakao da su šanse da policija zaustavi muškarce između 18 i 25 godina afričkog ili arapskog porekla 20 puta veće nego u slučaju većinskog belog stanovništva. Human rajts voč (*Human rights Watch*) je iste godine pozvao francuske vlasti da unaprede sistem zaštite etničkih manjina od policijskog nasilja i da izmene diskreciona ovlašćenja policajaca tokom provere identiteta, kao i da obezbede praćenje ovih provera kako bi se sprečile i registrovale sve zloupotrebe. Jedan od najvećih protesta koji je potresao Francusku ovim povodom dogodio se 2005. godine kada su dvojica tinejdžera, koji su bežeći od policije zbog straha da će biti privedeni samo zbog

Francuska takođe nije imuna na rasno motivisano policijsko uznemiravanje i nasilje. Francuski ombudsman je 2017. godine ukazao na ovaj problem i istakao da su šanse da policija zaustavi muškarce između 18 i 25 godina afričkog ili arapskog porekla 20 puta veće nego u slučaju većinskog belog stanovništva.

svoje boje kože, stradala u trafostanici gde su se sakrili. Francuski građani su izašli na ulice i 2016. godine nakon smrti dečaka poreklom iz Malija koji je umro u policijskom pritvoru, a policija je opet bila na meti kritika nakon što je jedan policajac optužen za silovanje dečaka tokom protesta u pariskom predgrađu 2017. Da rasizam ne miruje pokazuju i nedavni slučajevi policijske brutalnosti u francuskim siromašnim predgrađima kada su policajci upotrebljavali prekomernu silu kako bi građane primorali da poštuju pravila kretanja tokom policijskog časa, uspostavljenog zbog pandemije virusa korona.

Primer rasizma i policijske brutalnosti ima i u mnogim drugim evropskim zemljama. U Londonu su 2011. godine izbili protesti nakon što su policajci ubili građanina afričkog porekla. Na desetina građana Brisela uhapšeno je u aprilu nakon što su izašli na ulice u znak protesta zbog smrti devetnaestogodišnjeg mladića koji je stradao zbog udara policijskih kola, pokušavajući da izbegne proveru identiteta.

I ova lista može da se nastavi u nedogled.

(Ne)razvijena svest o rasizmu

Rasističke predrasude, uznemiravanje i nasilje deo su evropskih društava. Međutim, za razliku od SAD gde se o razmerama ovog problema razgovara, a građani vrše pritisak na vlasti kako bi se odlučnije borili protiv rasne nejednakosti, utisak je da Evropa daleko zaostaje u ovom procesu. Sistemsko evidentiranje rasnog profilisanja i rasno motivisanog policijskog nasilja uglavnom ne postoji, dok mediji ne izveštavaju previše o slučajevima koji se mogu podvesti pod ove kategorije. Pripadnici manjinskih zajednica iskazuju svoj gnev izlaskom na ulice i manje ili više sporadičnim nemirima, ali ti protesti uglavnom ostaju ograničenog dometa i nema jačeg buđenja svesti o razmerama problema u celom društvu. Svest o stepenu rasizma u Evropi nije dovoljno razvijena, a kolonijalistički diskurs je i dalje prisutan.

Situacija postaje još ozbiljnija ako imamo u vidu jačanje radikalne desnice u: Nemačkoj, Francuskoj, Finskoj, Švedskoj, Italiji, Španiji, Mađarskoj. Rasistički, ksenofobni i islamofobni stavovi radikalne desnice sve više postaju deo javnog diskursa, dobijaju veću podršku građana, a njihov legitimitet jačaju stranke umerene desnice udruživanjem u koalicione vlade. Multikulturalizam sve više postaje daleki cilj, a pripadnici manjina sve otuđeniji i dalji od pripadništva zajednici čiji su deo.

*Marija Todorović,
Beogradska otvorena škola*

JELSTA: NORVEŠKI RECEPT ZA USPEH – SNAŽNO CIVILNO DRUŠTVO JE PREDUSLOV ZA KONSOLIDOVANU DEMOKRATIJU

Verujem da odlučnost i kapacitet da se stvori poverenje između građana i njihovih institucija ključ društvenog razvoja. Da bi se ostvarila održiva socijalna stabilnost i kohezija, građani moraju da osećaju da „vlasti brinu i zauzimaju se za mene“. U ovom smislu, nezavisne institucije, inkluzivne parlamentarne procedure, sloboda medija, borba protiv korupcije, jednakost, inovacije i zaštita životne sredine su osnove za izgradnju poverenja. Ove osnove su i dalje najveći izazov između Evropske unije i Srbije, Severne Makedonije i Crne Gore.

Pre 206 godina, Kraljevina Norveška usvojila je svoj sadašnji Ustav kojim je postala moderna parlamentarna monarhija. Ovaj dan se u Norveškoj i širom sveta proslavlja kao najvažniji nacionalni praznik – Dan ustavnosti ili Syttende Mai (17. maj).

Tim povodom razgovarali smo sa Njegovom Ekselencijom Jornom Jelstom, ambasadorom Kraljevine Norveške u Srbiji, Severnoj Makedoniji i Crnoj Gori o vladavini prava i slobodi medija u regionu, kao i o pomoći koju Norveška pruža regionu u borbi protiv pandemije COVID-19 i ulozi civilnog društva u procesu demokratizacije.

European Western Balkans (EWB): Na današnji dan Kraljevina Norveška i norveški građani slave 17. maj ili Dan ustavnosti Norveške. Šta ovaj dan znači za Vas i za građanke i građane Vaše zemlje?

Jorn Jelsta (JJ): Proslava Dan ustavnosti je slavlje naše nacionalne pripadnosti, vrednosti i dugogodišnjeg iskustva. Ovo je važan dan za sve Norvežane. Ali ova proslava nije ograničena samo na to. Proslava Dana ustavnosti je dan kada slavimo našu snažnu povezanost i veze sa svetom. Na ovaj dan, svi Norvežani priznaju da smo mi, kao nacija, bili oblikovani od strane spoljnih ideja i impulsa.

Za malu zemlju na severnom rubu Evrope, ekstrovertnost kao otvorenost, inkluzivnost, znatiželja i interkulturno povezivanje je ključ. Mi moramo iskoračiti u svet kako bismo se razvili. Iako je Ustav Kraljevine Norveške drugi najstariji pisani ustav koji je i dalje na snazi, mi i dalje mnogo dugujemo indirektnom i imperativnom uticaju očeva osnivača grčke demokratije, kao i političke kulture Evrope.

Dakle, ove proslave nas podsećaju na to kako je Evropa preobražavala i kako nastavlja da preobražava živote ljude nabolje. Norvežani su ponosni što su Evropljani i što su deo većeg evropskog prostora. Ovaj prostor predstavlja zajednicu koja deli zajedničke vrednosti i koja brani i unapređuje međunarodno pravo, promovise: demokratiju, ljudska prava, rodnu ravno-

Izvor: <https://europeanwesternbalkans.rs/>

pravnost i vladavinu prava. Ove osnove su od strane svakog građanina Norveške shvaćene kao neraskidivi delovi osnova norveškog društva.

EWB: Vladavina prava je osnovni princip ustava u demokratskim državama, a puno posvećivanje vladavini prava je najvažniji kriterijum Srbije, Severne Makedonije i Crne Gore za pristupanje Evropskoj uniji. Koliko su blizu naša društva Evropskoj uniji i Norveškoj kada je reč o standardima u oblasti vladavine prava?

JJ: Verujem da odlučnost i kapacitet da se stvori poverenje između građana i njihovih institucija ključ društvenog razvoja. Da bi se ostvarila održiva socijalna stabilnost i kohezija, građani moraju da osećaju da „vlasti brinu i zauzimaju se za mene“. U ovom smislu, nezavisne institucije, inkluzivne parlamentarne procedure, sloboda medija, borba protiv korupcije, jednakost, inovacije i zaštita životne sredine su osnove za izgradnju poverenja. Ove osnove su i dalje najveći izazov između Evropske unije i Srbije, Severne Makedonije i Crne Gore. Postoji put koji se mora preći u ovim zemljama kako bi se došlo do punog prilagođavanja principima i standardima EU, kojih se i Norveška pridržava.

Međutim, srećan sam da vidim da postoji izjavljena politička volja u ovim zemljama da se usklade s vrednostima i principima. Lično, voleo bih da vidim da se ovaj proces ubrza i postane politički fokusiraniji nego što smo videli ranije.

EWB: Civilno društvo je jedan od najznačajnijih aktera na Zapadnom Balkanu kada je reč o procesu demokratizacije i integracije u Evropsku uniju. Kako biste ocenili saradnju Ambasade Kraljevine Norveške u Beogradu s civilnim društvom u Srbiji, Severnoj Makedoniji i Crnoj Gori?

JJ: Saradnja s civilnim društvom u Srbiji, Severnoj Makedoniji i Crnoj Gori je prioritet Ambasade. Civilni sektor je važan za

svaku zemlju. Norveška ima dugu tradiciju prioritizacije civilnog sektora, kako bi ga učinila snažnim i uticajnim. Svaka norveška vlada, bez obzira na partijski sastav, tretira civilni sektor kao strateškog partnera u jačanju demokratskih vrednosti i blagostanja. Bez aktivnog učešća civilnog sektora i organizacija, potreban konsenzus i poverenje za racionalnu i inkluzivnu vladavinu bilo bi teško ostvariti. Civilno društvo treba biti ohrabreno da zagovora poglede koji informišu i oblikuju javnu debatu. Uzajamno poštovanje i profesionalno povezivanje bi trebalo dakle biti razvijeno između civilnog sektora i vlasti, uz jasno definisanje uloga i transparentne odnose. U smislu efektivnog uključenja u proces demokratizacije i evropskih integracija u ove tri zemlje, moje iskustvo do sada je da civilni sektor pruža najznačajniji doprinos.

Zbog toga Norveška aktivno podržava široki raspon projekata koje sprovode organizacije civilnog društva u sve tri zemlje preko Balkanskog fonda za demokratiju (BTD). Ovi projekti su posebno osmišljeni da prošire demokratizaciju, povećaju transparentnost i unaprede kvalitet života u lokalnim sredinama.

Proslava Dan ustavnosti je slavje naše nacionalne pripadnosti, vrednosti i dugogodišnjeg iskustva. Ovo je važan dan za sve Norvežane. Ali ova proslava nije ograničena samo na to. Proslava Dana ustavnosti je dan kada slavimo našu snažnu povezanost i veze sa svetom. Na ovaj dan, svi Norvežani priznaju da smo mi, kao nacija, bili oblikovani od strane spoljnih ideja i impulsa.

EWB: Kraljevina Norveška je najbolje rangirana zemlja na Svetskom indeksu slobode medija Reportera bez granica za 2020, među 180 država sveta, dok Severna Makedonija, Srbija i Crna Gora zauzimaju pozicije na drugoj polovini liste. Koje lekcije bi ove zemlje mogle da nauče iz norveškog iskustva u cilju sveukupnog poboljšanja medijskih sloboda?

JJ: Zajedno sa EU i OEBS-om, Norveška je pomogla Vladi Srbije u izradi nove Medijske strategije. S tim u vezi, Ambasada je početkom marta organizovala Konferenciju o slobodnim medijima i društvu u norveškoj rezidenciji s premijerkom Brnabić i Alfom Bjarneom Jonsenom, predsedavajućim norveške nezavisne komisije za žalbe u štampi, kao glavnim govornicima, gde je učestvovala većina srpskih medija.

Norveška zaista veruje da će slobodna i kompetentna štampa biti kamen temeljac svakog demokratskog sistema. Svakom društvu su potrebni visokokvalitetni, pluralistički, nezavisni i odgovorni mediji koji čine vlasti odgovornima, pružaju adekvatne informacije i doprinose povećanju transparentnosti.

Da bih direktnije odgovorio na vaša pitanja, daću vam sedam razloga zbog kojih je Norveška, prema mom mišljenju, stekla ovo visoko mesto:

Prvo, snažna Javna regulatorna agencija s mandatom ne samo da nadgleda i usmerava već i da podstakne medijski pejzaž koji

postaje sve kompleksniji. Ovo se odnosi na etiku i nadležnosti štampe;

Drugo, potrebna nezavisnost upravnih tela ili odbora javnih emitera;

Treće, značaj javnog medijskog servisa takođe da učestvuje u istraživačkom novinarstvu. U tu svrhu dogovorene su jasne odredbe zakona koje čine ovu aktivnost prihvatljivom i poželjnom;

Četvrto, neophodno osnaživanje Saveta za štampu, s obzirom na njegovu suštinsku ulogu u posredovanju samoregulacije samih medija. Savet za štampu i pojedinačni mediji trebalo bi da preuzmu tu ulogu, prema norveškoj paradigmati, kao kombinaciju ombudsmana i sudnice;

Peto, potpuna transparentnost kada je u pitanju vlasništvo i finansiranje medija;

Šesto, dostupnost finansijskih sredstava kako bi se osigurale manje medijske kuće, što doprinosi pluralističkoj i nezavisnoj medijskoj strukturi;

Sedmo i poslednje, obezbeđivanje nediskriminatornog i jednakog pristupa svim političkim strankama bez preferencijalnog tretmana tokom izborne kampanje. Ovo je ključno za pružanje činjeničnih i relevantnih informacija građanima kako bi mogli donositi odluke u skladu sa svojim interesima.

Norveška će nastaviti kao predvidljivi partner i pristalica aktivnosti koje se tiču reforme medija u ove tri države.

Uzajamno poštovanje i profesionalno povezivanje bi trebalo dakle biti razvijeno između civilnog sektora i vlasti, uz jasno definisanje uloga i transparentne odnose. U smislu efektivnog uključenja u proces demokratizacije i evropskih integracija u ove tri zemlje (Srbija, Crna Gora i Severna Makedonija), moje iskustvo do sada je da civilni sektor pruža najznačajniji doprinos.

EWB: Kraljevina Norveška je izrazila nameru da donira milijardu evra na Konferenciji koju organizovala Evropska unija, a u cilju podrške pronalasku vakcine protiv COVID-19 i lečenju. Takođe, Norveška pomaže i regionu u borbi protiv virusa korona. Šta biste istakli kao najznačajniju pomoć Norveške Srbiji, Crnoj Gori i Severnoj Makedoniji u ovom smislu ?

JJ: Pre svega, dozvolite mi da zastanem na uvodu u vaše pitanje. Da, efektivna borba protiv COVID-19 pandemije zahteva globalnu koordinaciju i saradnju. Svet mora hitno da razvije i pruži efektanu dijagnostiku, tretman i vakcinu. Dok god je virus negde aktivan, u riziku smo svuda. Da bismo se zaštitili, moramo da zaštitimo druge. Zato Norveška snažno podržava inicijative mobilizacije relevantnih profesionalnih kapaciteta

kako bi se borili protiv COVID-19 pandemije što je efikasnije moguće. Iz tog razloga, značajno doprinosimo kroz sredstva za istraživanje i razvoj vakcine protiv COVID-19 i za razvoj dijagnostike i lečenja.

Druga stvar, kroz višemilionsku podršku programima borbe protiv pandemije u Srbiji, Severnoj Makedoniji i Crnoj Gori mi smo se prvo fokusirali na to kako osnažimo kapacitete da sačuvamo živote. Zbog ovoga smo odlučili da obezbedimo kliničke respiratore visokog kvaliteta za odeljenja infektivne nege koji mogu spasiti živote. Na ovaj način, takođe minimizujemo uvećane rizike od smrti od virusa korona usled prisutnosti drugih bolesti. Norveška je, takođe, podržava ove zemlje i nizom različitih mera, ali verujem da je ova podrška bila najznačajnija.

EWB: Koje aktivnosti očekuju Ambasadu Kraljevine Norveške u Beogradu u bližoj budućnosti?

JJ: Kada se situacija u vezi s pandemijom normalizuje, radujem se da nastavim svoje konsultacije i aktivnosti s predstavnicima širokog spektra društava u ovim zemljama, kako bismo nastavili saradnju u oblastima koje mogu dalje da razviju i modernizuju ova društva.

**Intervju je preuzet s portala European Western Balkans:
<https://europeanwesternbalkans.rs/>*

U susret Nemačkom predsedavanju Savetu EU

ISKUSNI U UPRAVLJANJU KRIZAMA

Kancelarka Merkel je poručila i da će „pandemija dovesti do jačanja sukoba i postojećih problema na brojnim mestima i prema tome, predstavljaće izazov za kapacitete delovanja Evropske unije po pitanju spoljne i bezbednosne politike“. Ona je dodala da da „treba učiniti vanredan napor kako bi se EU izborila sa ovim vanrednim izazovom (virusa korona)“ ali i da istinski želi da „Evropska unija, posebno u vreme krize, pokaže svetsku solidarnost i preuzme više odgovornosti“.

Kada smo, pre skoro šest meseci, pisali o otpočinjanju i prioritetima hrvatskog predsedavanja Savetu EU, nismo ni slutili da će skoro čitav period proteći u znaku krize izazvane virusom korona i prinudnom usavršavanju tehnika kriznog menadžmenta.

Tako je pandemija virusa korona, koja je zahvatila celu EU, Evropu i svet, prinudila Hrvatsku da prioritete svog predsedavanja podredi upravljanju novonastalom krizom.

Uprkos tome, Hrvatska je uspela da zabeleži neke konkretne rezultate: Albanija i Severna Makedonija dobile su zeleno svetlo za otpočinjanje pregovora o prijemu u članstvo, a početkom maja je održan i samit EU – Zapadni Balkan na kojem je potvrđena evropska perspektiva za zemlje Zapadnog Balkana i istaknuta podrška procesu proširenja.

Jedno od najurgentnijih pitanja nemačkog predsedavanja Savetu EU je svakako neposredno upravljanje krizama i ekonomski oporavak, pri čemu će posebno biti značajna nemačka uloga posrednika između bogatih, ali štedljivih severnih zemalja i država članica na jugu koje su siromašnije i najviše pogođene krizom. Takođe, pitanje jačanja otpornosti zdravstvenih sistema je visoko pozicionirano na listi prioriteta.

Hrvatsko predsedavanje se bliži kraju, a ozbiljni problemi koji su ga obeležili preliće se dalje na Nemačku i njeno predsedavanje. Ono dolazi u trenutku jedne od najozbiljnijih, ako ne i najozbiljnije krize s kojom se EU¹, pa i čitav svet, suočava.

Nemačka od 1. jula preuzima predsedavanje Savetu EU kao deo novog tročlanog predsedavanja zajedno s Portugalijom i Slovenijom do kraja 2021. godine.

1 <https://www.politico.eu/article/germany-angela-merkel-coronavirus-covid19-european-council-presidency-seeks-to-master-crisis-management-and-eu-reform/>

Izvor: <https://www.bmvi.de/>

Nemačku, i celu Evropsku uniju će, kao i 2008. godine kada je bilo poslednje nemačko predsedavanje Savetu EU, narednih šest meseci voditi kancelarka Angela Merkel. Kancelarka je te 2008. obezbedila sebi jake reference kada je krizni menadžment u pitanju, uspešno odgovarajući na posledice izazvane ekonomskom krizom. Ona je, od tada do danas, s pozicije kancelarke svedočila testiranju snage EU: Bregzitom, talasom migracija, grčkom dužničkom krizom i rastućim populizmom.² Unija je svemu tome uspela da odoli. A onda je došla pandemija i kancelarka je još jednom dobila priliku da u najznačajnijem trenutku redefiniše EU iz korena i da ujedinjenim snagama s drugim državama i liderima obezbedi da „Evropa izađe iz ove krize jača, solidarnija i suverenija nego što je u nju ušla.“³

Kancelarka Merkel je u svom obraćanju u Fondaciji „Konrad Adenauer“ 27. maja govorila o nemačkim prioritetima i otvorenim pitanjima kojima će se Nemačka tokom predsedavanja Savetu EU baviti, a koja zahtevaju hitnost u odlučivanju i delovanju.

Jedno od najurgentnijih pitanja je svakako neposredno upravljanje krizama i ekonomski oporavak, pri čemu će posebno biti značajna nemačka uloga posrednika između bogatih, ali štedljivih severnih zemalja i država članica na jugu koje su siromašnije i najviše pogođene krizom. Takođe, pitanje jačanja otpornosti zdravstvenih sistema je visoko pozicionirano na listi prioriteta.

Veoma značajno i izazovno biće usvajanje novog Finansijskog okvira za narednih sedam godina, ali i pitanja u vezi s Fondom za oporavak. Takođe, pregovori o budućem odnosu EU s Velikom Britanijom, koji moraju biti završeni do kraja godine, do kada traje prelazni period (ukoliko London ne zatraži produženje

2 <https://www.nytimes.com/2020/05/19/world/europe/coronavirus-germany-merkel-france.html>

3 <https://www.daad-brussels.eu/en/2020/05/07/the-german-eu-council-presidency-in-the-light-of-coronavirus/>

nje), predstavljajući poseban izazov uzimajući u obzir veliki broj nerešenih pitanja.

U fokusu nemačkog predsedavanja će se svakako naći i oni prioriteti proklamovani pre nego što je došlo do izbijanja pandemije, a koji se tiču Evropskog zelenog sporazuma, industrijske strategije, digitalne transformacije i reforme zajedničkog evropskog sistema azila.

Kancelarka Merkel je tokom ranije pomenutog obraćanja poručila i da će „pandemija dovesti do jačanja sukoba i postojećih problema na brojnim mestima i, prema tome, predstavljajući izazov za kapacitete delovanja Evropske unije po pitanju spoljne i bezbednosne politike“. Ona je dodala da da „treba učiniti vanredan napor kako bi se EU izborila sa ovim vanrednim izazovom (virusa korona)“, ali i da istinski želi da „Evropska unija, posebno u vreme krize, pokaže svetsku solidarnost i preuzme više odgovornosti“.

Zbog svega navedenog, hrabri činjenica da predsedavanje Unijom upravo u ovom trenutku preuzima ekonomski najjača država članica, sa iskustvom u upravljanju krizama uz sprovođenje aktivne i na solidarnosti zasnovane politike EU koja će biti u stanju da sprovede plan za oporavak ekonomija od kojih zavisi više od 500 miliona stanovnika.

Pred Nemačkom je težak zadatak koji će podrazumevati preuzimanje uloge inicijatora, pregovarača, ali i posrednika⁴, kako među članicama tako i u delovanju Unije ka spolja.

*Andrijana Lazarević,
Beogradska otvorena škola*

⁴ <https://www.boell.de/en/2020/05/29/council-presidency-chance-germanys-new-role-eu-council-presidency>

Fond za oporavak od krize EU ZA SLEDEĆU GENERACIJU

Iako je neupitna potreba za solidarnošću i posebnim merama za oporavak i dalji razvoj nakon pandemije izazvane virusom korona, poslednju reč programu tek treba da daju države članice i poslanici u Evropskom parlamentu.

Evropska komisija, na čelu s predsednicom Ursulom fon der Lajen, predstavila je krajem maja pred Evropskim parlamentom predlog novih mera koji podstiče ekonomski oporavak Evropske unije (EU) nakon krize izazvane pandemijom virusa korona.

Predloženo rešenje podrazumeva formiranje zajedničkog fonda pod nazivom EU sledeće generacije (*Next Generation EU*) koji će biti deo restrukturiranog dugoročnog budžeta EU za period 2014–2020. godine i 2021–2027. godine. Ovaj zajednički fond, vredan 750 milijardi evra, biće popunjen obveznicama koje će EU izdati kao celina, ali će i kao celina vraćati dugove u narednih 30 godina. Takođe, pred Evropskim parlamentom, Evropska komisija je, pored zajedničkog instrumenta za oporavak predstavila i svoj izmenjen program rada za 2020. godinu koji je prilagođen u skladu s novim merama potrebnim za oporavak Evrope od posledica pandemije.

Svoje mišljenje o ovom finansijskom programu, u okviru pregovora o novom Višegodišnjem finansijskom (budžetskom) u okviru EU za period 2021–2027, tek treba da daju šefovi država i vlada članica Evropske unije, ali i poslanici u Evropskom parlamentu. Neposredno pred objavljivanje plana finansijskog oporavka EU, entuzijazam evropske javnosti je donekle splasnulo nakon objava i glasova koji su stigli iz takozvane štedljive četvorke – Austrije, Danske, Švedske i Holandije, država članica EU koje se zalažu za „realističan budžet EU“.

Stubovi oporavka

Od predloženih 750 milijardi evra – 500 milijardi evra biće na raspolaganju državama članicama u okviru različitih grantova, dok će 250 milijardi evra obuhvatati kredite.

Kako bi osigurala efikasno sprovođenje plana za oporavak, koji treba da je usmeren ka svima u EU, ali i njenim partnerima na globalnom nivou, Evropska komisija radi na unapređenju različitih postojećih instrumenata koji su organizovani u okviru tri glavna stuba:

- **Podrška državama članicama u polju ulaganja i reformi** – koji obuhvata sredstva u okviru novog Fonda za oporavak i otpornost (*Recovery and Resilience Facility*); doprinosi postojećim programima Kohezione politike u okviru nove inicijative REACT – EU; jačanje Fonda za pravednu tranziciju (*Just Transition Mechanism*); povećanje sredstava namenjenih programima za ruralni razvoj.

- **Pokretanje ekonomije EU podsticanjem privatnih ulaganja** – koji obuhvata sredstva u okviru novog Instrumenta za podršku solventnosti (*Solvency Support Instrument*); povećanje sredstava u okviru postojećeg programa InvestEU; sredstva u okviru novog Instrumenta za strateška ulaganja (*Strategic Investment Facility*).
- **Lekcije iz krize** – koje su usmerene na osnivanje novog zdravstvenog programa EU – EU4Health; povećanje sredstava za Mehanizam Unije za civilnu zaštitu (*rescEU*); povećanje sredstava za programe koji su namenjeni podsticanju istraživanja, inovacija i spoljnim aktivnostima EU.¹

Mere i aktivnosti preduzete u okviru tri stuba predloženog novog budžeta EU osnažice pravičan društveno-ekonomski oporavak jedinstvenog tržišta EU, garantovati jednake uslove za pravedan i uključiv oporavak za sve, kao i podržati hitne investicije – posebno u oblastima koji se odnose na jačanje zelenih politika i strategija, kao i digitalnu tranziciju, koje su ključne za dalji napredak i otpornost Evrope.

Mere i aktivnosti preduzete u okviru tri stuba predloženog novog budžeta EU osnažice pravičan društveno-ekonomski oporavak jedinstvenog tržišta EU, garantovati jednake uslove za pravedan i uključiv oporavak za sve, kao i podržati hitne investicije – posebno u oblastima koji se odnose na jačanje zelenih politika i strategija, kao i digitalnu tranziciju, koje su ključne za dalji napredak i otpornost Evrope.

¹ Predlog Evropske komisije za nov budžet EU 2021–2027, dostupno na: https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/eu-long-term-budget/2021-2027_en, poslednji put pristupljeno 9. juna 2020.

Kako će EU vraćati novac?

U okviru predloga Evropske komisije za povraćaj novca, u periodu od narednih 30 godina (najkasnije do 2058. godine), predviđa se privremeno podizanje maksimuma iznosa sopstvenih sredstava EU na 2% bruto nacionalnog dohotka EU. Takođe, Evropska komisija predlaže i druge izvore za vraćanje duga poput carina na uvoz robe u EU, ali i taksi na emisiju ugljen-dioksida i digitalnih taksi, za čije sakupljanje bi bila zadužena Evropska komisija, a ne države članice.

Svoje mišljenje o ovom finansijskom programu, u okviru pregovora o novom Višegodišnjem finansijskom (budžetskom) okviru EU za period 2021–2027, tek treba da daju šefovi država i vlada članica Evropske unije, ali i poslanici u Evropskom parlamentu. Neposredno pred objavljivanje plana finansijskog oporavka EU, entuzijazam evropske javnosti je donekle splasnuo nakon objava i glasova koji su stigli iz takozvane štedljive četvorke – Austrije, Danske, Švedske i Holandije, država članica EU koje se zalažu za „realističan budžet EU“.

Međutim, o svim ovim rešenjima, idejama kao i o celokupnom predlogu tek treba da se raspravlja.

Iako je neupitna potreba za solidarnošću i posebnim merama za oporavak i daljem razvoju nakon pandemije izazvane virusom korona, poslednju reč o mehanizmima, modalitetima, visini finansijskih sredstava namenjenih oporavku i njihovom sprovođenju imaju države članice i poslanici u Evropskom parlamentu.

*Jelena Babić Barnes,
Beogradska otvorena škola*

EU i borba protiv klimatskih promena

O NEIZVESNOSTI, OTPORU I JEDINSTVENOJ PRILICI

Uprkos snažnim opozicionim glasovima, najveći izazov danas za sprovođenje Evropskog zelenog plana postala je pandemija virusa COVID-19. Podaci do kojih su mediji došli ukazuju da bi donošenje najvećeg dela planiranih javnih politika u okviru Evropskog zelenog plana moglo da bude pomerenom. (...) S druge strane, iako je usporila legislativni proces evropskih institucija, pandemija je otvorila vrata krupnom investicionom programu koji bi mogao da postane značajan korak u ostvarivanju vizije Evropskog zelenog plana.

Uprkos različitom nivou razvijenosti svojih članica, Evropska unija je nesumnjivo postala globalni predvodnik u borbi protiv klimatskih promena i u sprečavanju degradacije životne sredine. Danas, u okviru javno-političkog diskursa EU, centralna inicijativa koja pruža odgovor na ove izazove jeste Evropski zeleni plan, koji je Evropska komisija predstavila u decembru 2019. godine. Ovaj plan je zapravo razvojna strategija Evropske unije čiji cilj je transformacija privrede zemalja članica u skladu s principima održivog razvoja. Međutim, u protekla dva meseca, pandemija virusa COVID-19 imala je paralizujući efekat na privrede ovih zemalja i u velikoj meri ugrozila implementaciju postavljenih ciljeva, kao i šanse za postizanje novih progresivnih dogovora, poput onih vezanih za klimatsko zakonodavstvo.

Oblasti, ciljevi, brige

Evropski zeleni plan nastoji da privredu EU ustroji u skladu s principima niskougleničnog razvoja, odnosno cirkularne ekonomije, kao i da obnovi biodiverzitet u zemljama članicama i smanji emisije sa efektom staklene bašte.¹ Njegovo ostvarenje zahtevaće simultane napore u gotovo svim sferama ekonomije i ulaganja koje će, prema Investicionom planu za Evropski zeleni plan, iznositi preko hiljadu milijardi evra.² Evropski zeleni plan predlaže delovanje u više javno-političkih oblasti, u okviru kojih će reforme biti vršene kroz kontinuiranu izradu novih, progresivnih javnih politika. Te oblasti su čista energija, održiva industrija, stambena politika, održiva mobilnost, biodiverzitet, eliminacija zagađenja, klimatska akcija, održiva poljoprivreda i program Od farme do viljuške, koji se tiče održive proizvodnje hrane.

Među brojnim inicijativama predloženim u okviru ovih oblasti, centralno mesto zauzima plan ostvarenja klimatske neutralnosti do 2050. godine. Ukoliko bi EU uspela u tome, Stari kontinent bi postao prvi klimatski neutralan kontinent. U nameri

¹ A European Green Deal. European Commission. https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en. Pristupljeno 25. maj 2020.

² The European Green Deal Investment Plan and Just Transition Mechanism explained. European Commission - Press corner. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_24. Pristupljeno 25. maj 2020.

Izvor: <http://www.bos.rs>

da ovaj plan učini pravno obavezujućim, Evropska komisija je u martu 2020. godine dostavila na odlučivanje Evropskom parlamentu i Savetu Evropske unije predlog prvog Klimatskog zakona³ i oni su, u prethodnim mesecima, iskazali podršku zakonu, tako da je njegovo usvajanje izvesno.⁴

Sveobuhvatne reforme će ubrzati dalju energetska tranziciju kontinenta, pritom umanjujući intenzitet upotrebe fosilnih goriva i nepovratno menjajući energetska miksa zemalja članica. Ovakve mere će naročito pogoditi regione u kojima opstanak lokalnih zajednica zavisi od sektora uglja. U 2015. godini, širom Evropske unije operativno je bilo čak 128 rudnika, koji su zapošljavali više od 238.000 radnika.⁵ Sasvim je izvesno da će predstojeće reforme dovesti do zatvaranja rudnika koji posluju do danas, kao i do gubitka radnih mesta u njima, ali i sektorima direktno povezanim sa sektorom uglja. Kako bi zaštitila ove zajednice i obezbedila pravednu energetska tranziciju, Evropska komisija je u Evropski zeleni plan utkala snažan socijalni program, koji se ogleda pre svega u Mehanizmu za pravednu tranziciju. Kroz ovaj finansijski instrument, ona nastoji da kreira nove poslove u visokotehnološkim industrijama poput proizvodnje električnih vozila, obnovljivih izvora energije, održive

³ Proposal For A Regulation Of The European Parliament And Of The Council Establishing The Framework For Achieving Climate Neutrality And Amending Regulation (EU) 2018/1999 (European Climate Law). European Commission. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020P-C0080&from=EN> Pristupljeno 25. maj 2020.

⁴ Gesley J. European Union: Commission Proposes European Climate Law to Achieve Climate Neutrality by 2050. Global Legal Monitor. Loc.gov. <https://www.loc.gov/law/foreign-news/article/european-union-commission-proposes-european-climate-law-to-achieve-climate-neutrality-by-2050/>. Pristupljeno 25. maj 2020.

⁵ Harvey F, Rankin J. What is the European Green Deal and will it really cost €1tn?. the Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2020/mar/09/what-is-the-european-green-deal-and-will-it-really-cost-1tn>. Pristupljeno 25. maj 2020.

stambene izgradnje, kao i da obezbedi sredstva za programe za prekvalifikaciju.⁶

Plan Evropske komisije je da u periodu od 2021. do 2027. godine mobilise minimum sto milijardi evra kroz Mehanizam za pravednu tranziciju.⁷ Od toga, 7,5 milijardi evra ce biti u formi Pravednog tranzicionog fonda koji ce biti finansiran iz novog dugoročnog budžeta Evropske unije. Preostala sredstva iz Mehanizma za pravednu tranziciju ce biti prikupljena kroz druge izvore, prvenstveno privatne investicije.

Protiv Evropskog zelenog plana istupili su i brojni evropski sindikati, zauzimajući stav da bi on mogao da ugrozi opstanak evropske industrije usled rastuće međunarodne kompetitivnosti. Industrija okvirno čini 20% ukupne ekonomije Evropske unije i zapošljava približno 35 miliona ljudi. Od toga, gotovo 11 miliona radnih mesta vezano je za rudno-prerađivačku industriju, automobilsku industriju, kao i druge energetske intenzivne industrije čija sudbina će zavistiti od pravca reformi.

Skepticizam i protivljenja

Predložena ideja za sveobuhvatnu transformaciju privrede Evropske unije izazvala je otpor mnogih donosilaca odluka, privrednih subjekata, društvenih grupa i drugih. Dok u načelu sve zemlje članice Evropske unije podržavaju Evropski zeleni plan, mnoge od njih otvoreno iskazuju skepticizam kada je reč o ostvarenju ambicioznih ciljeva, prvenstveno u domenu smanjenja emisija sa efektom staklene bašte.⁸ Tako su prvobitno Mađarska, Estonija, Češka i naročito glasna Poljska, stavljanjem veta u junu 2019. godine, uspele da spreče donošenje odluke o klimatskoj neutralnosti Evropske unije do 2050. godine.⁹ Kada je dogovor konačno i postignut u decembru iste godine, to je učinjeno bez Poljske koja je odbila da učestvuje u konsenzusu. Inicijalno protivljenje Mađarske bilo je izazvano, pre svega, brigom da bi ovaj program mogao dugoročno doprineti rastu cene hrane i energenata.¹⁰ S druge strane, iza kontinuiranog protivljenja Poljske stoji sektor uglja, od čije vitalnosti zavisi obezbeđivanje relativno jeftinog izvora energije, ali i održavanje

društvenog mira. Značajne promene u strukturi energetskog sistema staviće pritisak i na zemlje poput Bugarske, Rumunije, ali i daleko ekonomski snažnije Nemačke, koja trenutno emituje značajno više gasova sa efektom staklene bašte od drugih zemalja članica. Iz tog razloga, vest da je široka vladajuća koalicija u nemačkom Bundestagu nedavno dovela u pitanje predloženo povećanje klimatskih ambicija zemlje do 2030. godine, zabrinula je mnoge.¹¹

Nezadovoljstvo u Nemačkoj i Poljskoj ne ublažava ni činjenica da će kolač od 7,5 milijardi evra iz Pravednog tranzicionog fonda biti mahom podeljen između pomenute dve zemlje.¹² Naime, navodi se da ova sredstva nisu ni približno dovoljna da se pokriju troškovi predstojeće tranzicije, a postoji i izazov pravedne raspodele sredstava. Iako će Poljska primiti čak 27% od ukupnih sredstava, mnogi to smatraju nedovoljnim, imajući u vidu da ova zemlja samostalno zapošljava više ljudi u sektoru uglja od preostalih 26 zemalja članica EU zajedno.¹³ S druge strane, članice koje su već značajno odmakle u svojoj energetskoj tranziciji ne gledaju blagonaklono na ovu velikodušnost Brisela. Francuska, Holandija i Švedska smatraju da bi trebalo preusmeriti postojeća sredstva koja se uplaćuju ovim zemljama za potrebe energetske tranzicije.¹⁴

Protiv Evropskog zelenog plana istupili su i brojni evropski sindikati, zauzimajući stav da bi on mogao da ugrozi opstanak evropske industrije usled rastuće međunarodne kompetitivnosti. Industrija okvirno čini 20% ukupne ekonomije Evropske unije i zapošljava približno 35 miliona ljudi.¹⁵ Od toga, gotovo 11 miliona radnih mesta vezano je za rudno-prerađivačku industriju, automobilsku industriju, kao i druge energetske intenzivne industrije čija sudbina će zavistiti od pravca reformi.¹⁶ Nova industrijska strategija Evropske unije, koju je u martu objavila Evropska komisija, prvenstveno je usmerena na mere digitalizacije i sadrži malo pomena o tradicionalnim sektorima industrije, koji će upravo biti najviše pogođeni. Predstavnici federacije sindikata IndustriAll smatraju da tako koncipirana strategija ne daje odgovor na pitanje kakva je budućnost pomenutih sektora, niti kako će Evropska unija u praksi dostići ambiciozne klimatske ciljeve do 2030, odnosno 2050. godine.¹⁷

11 Schulz F. German CDU/CSU climate paper: A stab in Merkel's back?. [www.euractiv.com](https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/german-cdu-csu-climate-paper-a-stab-in-merkels-back/). <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/german-cdu-csu-climate-paper-a-stab-in-merkels-back/> Pristupljeno 25. maj 2020.

12 Morgan S. Poland, Germany get largest slices of Just Transition Fund. [www.euractiv.com](https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/poland-germany-get-largest-slices-of-just-transition-fund/). <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/poland-germany-get-largest-slices-of-just-transition-fund/> Pristupljeno 25. maj 2020.

13 Funding the Just Transition Fund: additional money is needed. [www.euractiv.com](https://www.euractiv.com/section/energy/opinion/funding-the-just-transition-fund-additional-money-is-needed/). <https://www.euractiv.com/section/energy/opinion/funding-the-just-transition-fund-additional-money-is-needed/> Pristupljeno 25. maj 2020.

14 Coal-reliant nations 'wiser' not to count on EU funds for green shift. [Ft.com](https://www.ft.com/content/eeddbeb0-0cb7-11ea-bb52-34c8d9dc6d84). <https://www.ft.com/content/eeddbeb0-0cb7-11ea-bb52-34c8d9dc6d84>. Pristupljeno 25. maj 2020.

15 Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions. A New Industrial Strategy for Europe. European Commission. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-eu-industrial-strategy-march-2020_en.pdf. Pristupljeno 25. maj 2020.

16 Simon F. Eleven million jobs at risk from EU Green Deal, trade unions warn. [www.euractiv.com](https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/eleven-million-jobs-at-risk-from-eu-green-deal-trade-unions-warn/). <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/eleven-million-jobs-at-risk-from-eu-green-deal-trade-unions-warn/> Pristupljeno 25. maj 2020.

17 Simon F. Eleven million jobs at risk from EU Green Deal, trade unions warn. [www.euractiv.com](https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/eleven-million-jobs-at-risk-from-eu-green-deal-trade-unions-warn/). <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/eleven-million-jobs-at-risk-from-eu-green-deal-trade-unions-warn/> Pristupljeno 25. maj 2020.

6 Harvey F, Rankin J. What is the European Green Deal and will it really cost €1tn?. [the Guardian](https://www.theguardian.com/world/2020/mar/09/what-is-the-european-green-deal-and-will-it-really-cost-1tn). <https://www.theguardian.com/world/2020/mar/09/what-is-the-european-green-deal-and-will-it-really-cost-1tn>. Pristupljeno 25. maj 2020.

7 Financing the green transition: The European Green Deal Investment Plan and Just Transition Mechanism. European Commission - Press corner. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_17. Pristupljeno 25. maj 2020.

8 Harvey F, Rankin J. What is the European Green Deal and will it really cost €1tn?. [the Guardian](https://www.theguardian.com/world/2020/mar/09/what-is-the-european-green-deal-and-will-it-really-cost-1tn). <https://www.theguardian.com/world/2020/mar/09/what-is-the-european-green-deal-and-will-it-really-cost-1tn>. Pristupljeno 25. maj 2020.

9 Harper J. EU climate goals ditched as Warsaw and Budapest dig in | DW | 26.06.2019. [DW.COM](https://www.dw.com/en/eu-climate-goals-ditched-as-warsaw-and-budapest-dig-in/a-49357554). <https://www.dw.com/en/eu-climate-goals-ditched-as-warsaw-and-budapest-dig-in/a-49357554>. Pristupljeno 25. maj 2020.

10 Eastern European countries threaten to wreck EU 'Green Deal'. [euronews](https://www.euronews.com/2019/12/12/eastern-european-countries-threaten-to-wreck-eu-green-deal). <https://www.euronews.com/2019/12/12/eastern-european-countries-threaten-to-wreck-eu-green-deal>. Pristupljeno 25. maj 2020.

Pre i posle pandemije

Uprkos snažnim opozicionim glasovima, najveći izazov danas za sprovođenje Evropskog zelenog plana postala je pandemija virusa COVID-19. Suočeni s posledicama virusa, zvaničnici Evropske komisije bili su primorani da odlože brojne inicijative čije je donošenje bilo planirano za 2020. godinu. Stav Komisije je da je prioritizacija u ovom trenutku neophodna, te da postavljanje novih zakonskih dokumenata ne bi ni bilo efikasno, zbog nemogućnosti institucija da iste trenutno sprovedu.¹⁸ Zvanične potvrde još uvek nema, međutim podaci do kojih su mediji došli ukazuju na to da bi donošenje najvećeg dela planiranih javnih politika u okviru Evropskog zelenog plana moglo da bude pomereno.¹⁹ To uključuje Evropski klimatski pakt, strategiju Od farme do viljuške, Novu strategiju adaptacije na klimatske promene i druge inicijative koje se ne smatraju prioritetnim.

Ursula fon der Lajen, predsednica Evropske komisije, navela je da bi upravo Evropski zeleni plan trebalo da služi kao kompas prilikom alokacije sredstava programa oporavka i da je ovo jedinstvena prilika za izgradnju drugačije, otporne evropske ekonomije. Nezvanično, projekti koje bi Evropska komisija podržala bili bi u vezi s renoviranjem zgrada, cirkularnom ekonomijom, upotrebom obnovljivih izvora energije i vodonika i čistijim saobraćajem.

S druge strane, iako je usporila legislativni proces evropskih institucija, pandemija je otvorila vrata krupnom investicionom programu, koji bi mogao da postane značajan korak u ostvarenju vizije Evropskog zelenog plana. Sa izbijanjem pandemije, sve članice Evropske unije su bez izuzetka zabeležile značajno usporavanje ekonomske aktivnosti. Procene su da je prvom kvartalu 2020. godine, bruto društveni proizvod Evropske unije umanjen za 3,3%, u odnosu na poslednji kvartal prethodne godine²⁰, kao i da će ove godine evropska ekonomija potonuti za više od 7%.²¹ Sa izbijanjem pandemije, prva reakcija zemalja članica EU bila je da uprkos značajnim fiskalnim izdacima, pruže finansijsku podršku privredi, sačuvaju domaće kompanije i radna mesta u njima. Međutim, postalo je jasno da ublažavanje recesije, koja po svemu sudeći sledi, zahteva zajednički odgovor. Stoga su se Evropski savet i Evropska komisija usaglasili oko potrebe za stvaranjem zajedničkog investicionog programa

18 Simon F. Green Deal facing delays due to coronavirus, EU admits. www.euractiv.com. <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/green-deal-facing-delays-due-to-coronavirus-eu-admits/> Pristupljeno 25. maj 2020.

19 Simon F. Leaked: Full list of delayed European Green Deal initiatives. www.euractiv.com. <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/leaked-full-list-of-delayed-european-green-deal-initiatives/>. Pristupljeno 25. maj 2020.

20 GDP and employment flash estimates for the first quarter of 2020. Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294864/2-15052020-AP-EN.pdf/5a7ea909-e708-f3d3-8375-e2510298e1b8> Pristupljeno 25. maj 2020.

21 Spring 2020 Economic Forecast: A deep and uneven recession, an uncertain recovery. European Commission - Press corner. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_799 Pristupljeno 25. maj 2020.

Nezadovoljstvo u Nemačkoj i Poljskoj ne ublažava ni činjenica da će kolač od 7,5 milijardi evra iz Pravednog tranzicionog fonda biti mahom podeljen između pomenute dve zemlje. Iako će Poljska primiti čak 27% od ukupnih sredstava, mnogi to smatraju nedovoljnim, imajući u vidu da ova zemlja samostalno zapošljava više ljudi u sektoru uglja od preostalih 26 zemalja članica EU zajedno. S druge strane, članice koje su već značajno odmakle u svojoj energetske tranziciji ne gledaju blagonaklono na ovu velikodušnost Brisela.

koji bi potencijalno na Evropu imao efekat kao svojevremeno Maršalov plan.²² Visina ovog programa mogla bi da ode i na dve hiljade milijardi evra, koliko evroposlanci zahtevaju.²³ Od toga, moguće je da će čak pet stotina milijardi evra biti podeljeno zemljama članicama u vidu grantova kroz fond za oporavak.²⁴ Trenutno, postoje snažne indicije da bi značajan deo sredstava mogao biti korišćen na projekte koji su u skladu s vizijom koju izlaže Evropski zeleni plan. Podršku ovome dali su brojni evropski zvaničnici, pre svega Ursula fon der Lajen, predsednica Evropske komisije, koja je navela da bi upravo Evropski zeleni plan trebalo da služi kao kompas prilikom alokacije sredstava programa oporavka i da je ovo jedinstvena prilika za izgradnju drugačije, otporne evropske ekonomije.²⁵ Nezvanično, projekti koje bi Evropska komisija podržala bili bi u vezi s renoviranjem zgrada, cirkularnom ekonomijom, upotrebom obnovljivih izvora energije i vodonika i čistijim saobraćajem.²⁶

U narednim nedeljama dobićemo odgovor na pitanje kakav program oporavka čeka Evropsku uniju. Nesumnjivo je pred evropskim zvaničnicima politička odluka koja zahteva veliku hrabrost. Međutim, nije i poslednja. U narednim godinama, pa i decenijama, uspeh Evropskog zelenog plana zavisice od kontinuirane odvažnosti donosioca odluka da Evropu, uprkos izazovima, zadrže na čelu globalne borbe protiv klimatskih promena.

*Ilija Jovančević,
Beogradska otvorena škola*

22 A Roadmap for Recovery. Towards a more resilient, sustainable and fair Europe. Consilium.europa.eu. <https://www.consilium.europa.eu/media/43384/roadmap-for-recovery-final-21-04-2020.pdf>. Pristupljeno 25. maj 2020.

23 Parliament: EU27 need €2 trillion recovery package to tackle COVID-19 fallout | News | European Parliament. European Parliament. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200512IPR78912/parliament-eu27-need-eu-2-trillion-recovery-package-to-tackle-covid-19-fallout>. Pristupljeno 25. maj 2020.

24 Rose M, Nienaber M. France, Germany propose 500 billion euro EU Recovery Fund. U.S. <https://www.reuters.com/article/us-france-germany/france-germany-propose-500-billion-euro-eu-recovery-fund-idUSKBN22U275>. Pristupljeno 25. maj 2020.

25 Simon F. Green Deal will be 'our motor for the recovery', von der Leyen says. www.euractiv.com. <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/green-deal-will-be-our-motor-for-the-recovery-von-der-leyen-says/> Pristupljeno 25. maj 2020.

26 Simon F. Leaked: Europe's draft 'green recovery' plan. www.euractiv.com. <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/leaked-europes-draft-green-recovery-plan/> Pristupljeno 25. maj 2020.

Glas Novosadskog edukativnog centra

OMLADINSKO PREDUZETNIŠTVO JESTE DEO REŠENJA

U istraživanju „Alternativni izveštaj o položaju i potrebama mladih u Republici Srbiji” otkrivamo da je formalno obrazovanje bitno za dobijanje posla kao i neformalno, dok većina mladih veruje da su u Srbiji lična i porodična poznanstva, kao i članstvo u političkim partijama najvažnije za dobijanje posla. Takvi stavovi definitivno guše preduzetnički duh, inovativnost kao i kulturu proaktivnosti mladih.

Nezaposlenost mladih uzrasta 15–24 godine u Srbiji iznosi 25,5%¹. Među njima, posebno osetljiva grupa jesu nezaposleni koji pritom nisu ni uključeni u programe formalnog odnosno neformalnog obrazovanja, niti u program obuke i treninga (NEETs).

Mnoštvo je uzroka ove visoke nezaposlenosti, a najsnažniji uticaji dolaze nažalost iz sistema formalnog obrazovanja i ogledaju se kroz problem kvalifikacione strukture koja ne zadovoljava zahteve tržišta rada, odnosno velike neuklađenosti između kvalifikacija koje traže kompanije i praktičnog znanja mladih. Na srednjem i visokom nivou formalnog obrazovanja, teorijski deo nije (dovoljno) nadograđen praktičnim delom obrazovanja niti potkrepljen putem primera dobre prakse (omladinskog) preduzetništva.

Ono što Novosadski edukativni centar pruža u domenu neformalnog obrazovanja i zapošljavanja mladih jeste razvijanje podsticajnih uslova (prostor, program i mentorstvo) za razvoj potrebnih veština za tržište rada: treninge iz oblasti preduzetništva, marketinga, komunikacija, donošenja odluka, timskog rada, učenja kroz igru i rada na sebi, stvaranje uslova za unapređenje zapošljivosti mladih putem holističkog pristupa – integracijom znanja, potrebnih veština i mentorstva.

Međutim, Nacionalna strategija za mlade 2015–2025. godine jasno izveštava o preduzetništvu² i ciljevima koji su povezani sa oblastima omladinskog preduzetništva i zapošljavanja, pri

¹ Anketa o radnoj snazi u Republici Srbiji 2020 <https://www.stat.gov.rs/sr-Latn/oblasti/trziste-rada/anketa-o-radnoj-snazi>

² Nacionalna strategija za mlade za period od 2015. do 2025. godine, „Službeni glasnik RS”, broj 22, februar 2015.

Izvor: <https://nec.rs/>

čemu naglašava važnost razvoja kompetencija i podržava sticanje praktičnog preduzetničkog iskustva i veština. Iskustva stečena u preduzetničkom obrazovanju povećavaju mogućnost samozapošljavanja, stvaranja novih radnih mesta, ali i sticanja samopouzdanja i jačanja kreativnosti i društvene odgovornosti kod mladih ljudi.

Istraživanje „Alternativni izveštaj o položaju i potrebama mladih u Republici Srbiji”, koje je sprovedla Krovna organizacija mladih Srbije u toku 2019. godine na uzorku od 1.238 mladih (od 15 do 30 godina), između ostalog, pokazuje da 65% mladih ne privređuje (zarađuje), dok je veliko nezadovoljstvo izraženo i kad je reč o formalnom obrazovanju koje je 44% mladih ocenilo ocenom jedan ili dva, naspram 26% mladih koji su sistem formalnog obrazovanja ocenili kao vrlo dobar i odličan (odličan je za 7,3% ispitanika). U istom istraživanju otkrivamo da je formalno obrazovanje bitno za dobijanje posla kao i neformalno, dok većina mladih veruje da su u Srbiji lična i porodična poznanstva, kao i članstvo u političkim partijama najvažnije za dobijanje posla. Takvi stavovi definitivno guše preduzetnički duh, inovativnost kao i kulturu proaktivnosti mladih.

U istom istraživanju na temu preduzetništva mladih organizovana je fokus grupa koja je imala cilj da utvrdi kakvo je stanje u ovom pogledu u Srbiji.

Ono što je nama interesantno i sa čime se susrećemo u Novom Sadu, univerzitetskom gradu, kao i u gradovima poput: Som-

bora, Subotice, Zrenjanina, Pančeva i drugih, jeste mišljenje mladih da obrazovni sistem ne osposobljava mlade za tržište rada, za bilo kakav vid udruživanja ili razmišljanja makar bar o temama socijalnog, odnosno društvenog preduzetništva. To su teme kojima se uglavnom bave organizacije civilnog društva. Takođe, mi kao društvo nismo preduzetnički orijentisani, jer kod nas tranzicija traje više od 30 godina, dok je većini mladih posao u državnom sektoru najdraža opcija.

Ono što je nama interesantno i sa čime se usrećemo u Novom Sadu, univerzitetskom gradu, kao i u gradovima poput: Sombora, Subotice, Zrenjanina, Pančeva i drugih, jeste mišljenje mladih da obrazovni sistem ne osposobljava mlade za tržište rada, za bilo kakav vid udruživanja ili razmišljanja makar bar o temama socijalnog, odnosno društvenog preduzetništva.

Drugo istraživanje iz 2019. godine „Položaj i potrebe mladih u Republici Srbiji“, koje je realizovao CESID, na uzorku od 1.500 mladih, govori o tome da su nezaposlenost i ekonomski problemi najveći problem s kojima se mladi suočavaju, pored mišljenja da nema dovoljno mogućnosti za mlade u mestima u kojima žive. Primetno je da što su ispitanici stariji to raste i verovatnoća da kao odgovor navedu da je najveći problem nezaposlenost i ekonomski problem. Ljudski kapital, kao faktor koji utiče na zapošljivost, obično podrazumeva: znanje, obrazovanje i stručno usavršavanje; sposobnosti i odgovarajuće veštine; sposobnost integracije znanja i veština putem radnog iskustva.

Ono što Novosadski edukativni centar pruža u domenu neformalnog obrazovanja i zapošljavanja mladih jeste razvijanje podsticajnih uslova (prostor, program i mentorstvo) za razvoj potrebnih veština za tržište rada: treninge iz oblasti preduzetništva, marketinga, komunikacija, donošenja odluka, timskog rada, učenja kroz igru i rada na sebi, stvarajnje uslova za unapređenje zapošljivosti mladih putem holističkog pristupa – integracijom znanja, potrebnih veština i mentorstva. Novosadski edukativni centar veruje da omladinsko preduzetništvo jeste deo rešenja. Međutim, njegov potencijal se ne koristi u dovoljnoj meri, uglavnom zbog toga što se većina mladih oseća obeshrabreno usled nedostatka iskustva koje je svojstveno njihovim godinama, potrebnih znanja i veština, kao i zbog nedostatka (eksternih) izvora finansiranja.

Prošle godine otvorili smo Hub – Studio 34, praktičan i kreativan prostor u kome organizujemo programe ličnog i profesionalnog razvoja, kao i programe razvoja preduzetničkih veština. Takođe, organizovanjem događaja „Dobra praksa mladih u preduzetništvu“ širimo preduzetničku kulturu mladih i animiramo zainteresovane mlade da se pokrenu i učine nešto dobro za sebe i druge.

*Alekandar Pokrajac,
Novosadski edukativni centar*

Zagrebačka deklaracija

BEZ KONKRETNIH KORAKA

Iako je potvrđena nesporna podrška evropskoj perspektivi Zapadnog Balkana i naglašen isti cilj EU i Zapadnog Balkana – mirna, jaka, stabilna i ujedinjena Evropa – u deklaraciji nema reči o procesu proširenja EU, evropskih integracija i članstva – temama koje su se nekako, logično, nametnule u prvi plan početkom hrvatskog predsedavanja.

Hrvatsko predsedavanje Evropskom unijom počelo je u januaru 2020. godine i tada niko nije mogao ni da zamisli s kakvim izazovima će se suočiti Evropa i ceo svet. Pandemija virusa korona obeležila je prethodnih nekoliko meseci i prebacila fokus s tekućih pitanja na krizno delovanje svih međunarodnih institucija, tako u potpunosti menjajući planove i očekivanja od hrvatskog predsedavanja.

Planiran da se održi u zagrebačkoj Nacionalnoj biblioteci, Samit Evropske unije i Zapadnog Balkana je, usled poznatih okolnosti, održan 6. maja kao onlajn video-konferencije. Trosatna konferencija iznedrila je Zagrebačku deklaraciju, tematski skoro u potpunosti obojenu novonastalom krizom, i koja se u prvim redovima poziva na (diskutabilnu) partnersku solidarnost u vreme krize.

Iako je potvrđena nesporna **podrška evropskoj perspektivi Zapadnog Balkana** i naglašen isti cilj EU i Zapadnog Balkana – mirna, jaka, stabilna i ujedinjena Evropa – u deklaraciji **nema**

Zagrebačka deklaracija ne deluje posebno inovativno kada su u pitanju teme i saradnja sa Zapadnim Balkanom. Tačnije, osim saradnje koja se odnosi na pandemiju virusa korona, sve ostalo je već viđeno. Naročito kada je u širokom luku, opet, zaobiđeno pitanje proširenja. Ipak, deluje da je EU glasnjiju poruku poslala kada je u pitanju zahtev za jasnijim davanjem priznanja i suptilno stavila do znanja nedopustivost anti-EU narativa kojim su bili protkani govori nekih od predstavnika vlasti zemalja Zapadnog Balkana.

reči o procesu proširenja EU, evropskih integracija i članstva – temama koje su se nekako, logično, nametnule u prvi plan početkom hrvatskog predsedavanja. I tako je još jedan Samit prošao bez nekih konkretnijih koraka koji bi pokazali put i tempo zemljama Zapadnog Balkana kada je u pitanju proces proširenja. Najveći deo deklaracije, kao što je i očekivano, posvećen je krizi izazvanoj pandemijom. Poziva se na jedinstvo i solidarnost, pomoć i podršku, ali i saradnju među partnerima. EU je mobilizovala paket pomoći od **3,3 milijarde evra za potrebe borbe protiv posledica izazvane virusom**

Izvor: <https://glashrvatske.hrt.hr/>

i oporavka nakon pandemije, kao i paket makrofinansijske pomoći u iznosu od 750 miliona evra i paket 1,7 milijardi evra pomoći od Evropske investicione banke. Saradnja se ogleda i u zajedničkom rešavanju izazova – zajedničkim nabavkama, neograničenim trgovinskim tokovima zaštitne opreme i međusobnim javnim priznanjima, dok će nakon krize uslediti nova faza saradnje kako bi se prevladale značajne socio-ekonomske posledice krize, koja će podrazumevati veliki ekonomski i investicioni plan za region.

Kako je navedeno u deklaraciji, **EU će dodatno pojačati svoj angažman na Zapadnom Balkanu** i pozdravlja poštovanje evropskih vrednosti, načela i sprovođenje reformi na Zapadnom Balkanu, čak i u vreme kriza. Prvenstvo, kao i dosad, imaju demokratija i vladavina prava, borba protiv korupcije i organizovanog kriminala, dobro upravljanje, poštovanje ljudskih prava, rodna ravnopravnost i prava manjima, **ali naglašena je važnost i civilnog društva i slobodnih medija**. Partneri će saradivati i u borbi protiv dezinformacija i drugih hibridnih aktivnosti, ali i u jačanju otpornosti i pitanjima sajber bezbednosti. **I regionalna saradnja i dobrosusedski odnosi** našli su svoje mesto u deklaraciji. Partneri sa Zapadnog Balkana pozvani su, još jednom, da zajedničkim snagama rade na pomirenju, rešavanju bilateralnih sporova i suočavanju s prošlošću. Pozdravljena je saradnja u regionu tokom pandemije, i EU podstiče partnere da je kroz regionalno ekonomsko područje nastave i prodube, kako bi se približili unutrašnjem tržištu EU i olakšali ekonomski oporavak nakon krize.

Već nezaobilazna tema su i **bezbednosni izazovi** koje dele EU i Zapadni Balkan – od terorizma i ekstremizma, korupcije i organizovanog kriminala, ali i sprovođenje mera za sprečavanje trgovine i uzgoja droge, trgovine ljudima, oružjem, pranja novca

i drugih. Takođe, EU poziva Zapadni Balkan da razvija mehanizme saradnje s međunarodnim institucijama u cilju suočavanja s pitanjima u vezi s migrantima.

U samom zaključku deklaracije, pozdravljeno je i **učesće partnera sa Zapadnog Balkana u misijama i operacijama EU** u okviru zajedničke spoljne i bezbednosne politike, ali i izražena je spremnost da se posveti pažnja oživljavanju **političkog dijaloga** između EU i Zapadnog Balkana.

Zagrebačka deklaracija ne deluje posebno inovativno kada su u pitanju teme i saradnja sa Zapadnim Balkanom. Tačnije, osim saradnje koja se odnosi na pandemiju virusa korona, sve ostalo je već viđeno. Naročito kada je u širokom luku, opet, zaobiđeno pitanje proširenja. Ipak, deluje da je EU glasniku poruku poslala kada je u pitanju zahtev za jasnijim davanjem priznanja i suptilno stavila do znanja nedopustivost anti-EU narativa kojim su bili protkani govori nekih od predstavnika vlasti zemalja Zapadnog Balkana.

Ostaje nam da vidimo kako će se primiti ovaj suptilni nagoveštaj.

*Tamara Arsić,
Beogradska otvorena škola*

BOŠ
BEOGRADSKA
OTVORENA
ŠKOLA

Beogradska otvorena škola

Bulevar oslobođenja 177,
11000 Beograd, Srbija

T: +381 60 3061 342

E: eupregovori@bos.rs

W: eupregovori.bos.rs i www.bos.rs

S: facebook.com/BOSPolicyLab

S: twitter.com/BOSPolicyLab

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

PROGOVORI O PREGOVORIMA

Ukoliko želite da redovno dobijate bilten
„Progovori o pregovorima”, prijavite se **OVDE**.

Stalo nam je do Vašeg mišljenja i povratne informacije
– molimo Vas da s nama kontaktirate odgovorom na
mejl eupregovori@bos.rs i pošaljete nam sugestije o tome
kako možemo da poboljšamo ovaj bilten. Takođe, ukoliko
smatrate da bilten nije relevantan za Vaš delokrug rada ili
ako niste zainteresovani da ga primete ubuduće, možete
nam poslati mejl na eupregovori@bos.rs.